

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.734:336.719.2.001.73(477)

Ю. Ю. Казаков, канд. юрид. наук, доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»
Кафедра цивільного процесу
вул. Піонерська, 9, Одеса, 65009, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗШИРЕННЯ КОЛА СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ВИМАГАТИ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО МІСТИТЬ БАНКІВСЬКУ ТАЄМНИЦЮ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, ЯК ОЗНАКА ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ІНСТИТУТУ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

Статтю присвячено розкриттю передумов розширення кола суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю. Проаналізовано національні законодавчі норми, що регулюють доступ до банківської таємниці. Досліджено наслідки розширення кола суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю.

Ключові слова: розкриття банківської таємниці; коло суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю; протидія корупції; запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; фінансовий моніторинг; Державна фіскальна служба.

Постановка проблеми. Наприкінці 2014 р. світ в черговий раз заговорив про зникнення банківської таємниці. Передумовою до цього стало проведення 29 жовтня 2014 року 7-го Глобального форуму Організації економічного співробітництва та розвитку, на якому схвалили Стандарти автоматичного обміну інформацією, розроблені Організацією економічного співробітництва та розвитку та Великою двадцяткою. Угодою, що була підписана представниками 51 країни передбачаються щорічний автоматичний обмін даними про банківські рахунки та доходи нерезидентів [1]. На сьогодні уряди країн, що її підписали, повинні будуть ще затвердити цю угоду в національних парламентах. З цього приводу Міністр фінансів Німеччини Вольфганг Шойбле проголосив про те, що банківська таємниця в своїй колишній формі зжила себе і більше не вписується в епоху, коли громадяни, натиснувши кнопку в Інтернеті, можуть переміщувати свої гроші по всьому світу [2].

Планується, що підписана в Берліні угода набуде чинності не раніше 2017 року, а Україна, як член Глобального форуму, може приєднатись до угоди через чотири роки. Однак, як зазначає О. Губін, у цьому питанні є свої підводні камені. Якщо хоча б одна із країн альянсу виявиться неготовою технічно чи висуне нові вимоги, старт обміну 2017 року може і не відбутися. Після отримання Австрією відстрочення такий розвиток подій став ще імовірнішим. Перспективу впровадження автоматичного обміну податковою інформацією між Україною та ЄС поки що не варто. Ми зможемо приєднатися до цієї системи, лише коли самі станемо членом Союзу [3].

З огляду на існуючу сучасну міжнародну практику функціонування інституту банківської таємниці актуальним видається аналіз законодавчих змін, які відбулися останнім часом в українському правовому полі і стосуються, зокрема, кола суб'єктів, які мають доступ до банківської таємниці з точки зору прогнозування можливого оптимального співвідношення приватних та публічних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичною основою дослідження стали праці відомих учених, які займалися вивченням окремих концепту-

альних аспектів розглянутої проблеми. З означених досліджень варто назвати праці таких дослідників, як: І. В. Андронов, І. А. Безклубий, Ю. Р. Гавдьо, Д. О. Гетманцев, В. В. Комаров, О. А. Костюченко, В. Кравець, Ю. В. Носік, В. П. Паліюк, С. О. Погрібний, Г. О. Світлична, Л. М. Стрельбицька, П. М. Стрельбицький, Jack A. Blum, Michael Levi, R. Thomas Naylor, J.-P. Kernen, U. H. Schonle, Robert Vogler, Phil William та ін.

Метою статті є аналіз кола суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю за українським законодавством та існуючих тенденцій щодо його розширення.

Досягнення мети дослідження передбачає вирішення наступних задач:

- розкриття передумов до розширення кола суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю;
- аналіз національних законодавчих норм, що регулюють доступ до банківської таємниці;
- дослідження наслідків розширення кола суб'єктів, які мають право вимагати розкриття інформації, що містить банківську таємницю.

Виклад основного матеріалу. Для банківського сектору, який відіграє важливу роль в економічному житті країни фундаментальним принципом розвитку можна назвати знаходження розумного компромісу між інтересами суспільства в цілому і його окремих членів [4, с. 3].

На сьогодні юридичний механізм захисту (правової охорони) привілейованої, змисловної, економічно цінної інформації, що потрапила до банку в результаті його діяльності, від несанкціонованого доступу до неї третіх осіб полягає в приховуванні, зберіганні такої інформації в режимі таємниці, а саме – банківської таємниці.

Банківська таємниця як один із видів інформації з обмеженим доступом є об'єктом цивільних прав, а правовідносини, що складаються з приводу банківської таємниці, виникають із моменту укладення цивільно-правового договору про надання банківських послуг.

Актуальним на сьогоднішній день є питання щодо уточнення кола суб'єктів, які мають право знайомитися з банківською таємницею, витребувати її чи одержувати в інший спосіб, визначений нормами чинного законодавства, адже у відповідності до цього та складності порядку розкриття банківської таємниці визначається суворість правового режиму банківської таємниці.

Порядок розкриття банківської таємниці регулюється нормами ст. 1076 ЦК [5], глави 12 ЦПК України [6], ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [7], Правилами зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці [8], а також іншими спеціальними законами та нормативно-правовими актами України.

Проблема розкриття банківської таємниці полягає в тому, що банківські установи намагаються захистити своїх клієнтів задля того, щоб зберегти їх довіру. Однією з гарантій захисту банками такої інформації є обов'язок державних органів суворо дотримуватися порядку розкриття банківської таємниці банками, який включає необхідність дотримуватися меж компетенції відповідного органу в обсязі запитуваної інформації, а також установлені законом форми запиту.

На сьогодні коло *суб'єктів*, які мають право вимагати безпосередньо від банку розкриття інформації, що містить банківську таємницю, *законодавчо обмежено*. Відповідно до положень ст. 1076 ЦК, банк гарантує таємницю банківського рахунка, операцій за рахунком і відомостей про клієнта. При цьому відомості про операції та рахунки можуть бути надані тільки самим клієнтам або їхнім представникам. Іншим особам, у тому числі органам державної влади, їхнім посадовим і службовим особам, такі відомості можуть бути надані виключно у випадках та в порядку, встановлених законом про банки і банківську діяльність.

Аналіз ст. 287 ЦПК, ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» і інших спеціальних законів приводить до висновку, що суд може розглядати заяви про

розкриття банківської таємниці тільки від осіб, наділених правом на одержання такої інформації, але законом не наділених правом на безпосереднє звернення до банку за такою інформацією; або осіб, наділених правом звертатися в банк за розкриттям банківської таємниці, але яким банк відмовив у розкритті цієї інформації.

Коло осіб, які мають право на отримання від банків інформації щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, визначається в ч. 1 ст. 62 ЗУ «Про банки і банківську діяльність». Разом з тим, у законодавстві не проведено чіткого розмежування між особами щодо яких банк має право розкрити інформацію, яка містить банківську таємницю, та тих, на чий вимогу це може бути зроблено.

На сьогодні коло осіб, яким розкривається банками інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю значно розширилось. Так, п.3 ч.1 ст. 62 було доповнено у відповідності до ЗУ «Про Національне антикорупційне бюро України» [9] ще одним суб'єктом, який може вимагати від банку розкриття банківської таємниці – Національним антикорупційним бюро.

Як слушно зазначає В. В. Побережний, приєднання України до міжнародних антикорупційних договорів стало політико-правовою відповіддю на ситуацію, що склалася в державі, адже корупція є однією з найгостріших проблем українського суспільства [10, с. 420]. На сьогодні можна говорити про приєднання України до антикорупційної конвенції ООН [11] та до двох антикорупційних конвенцій Ради Європи. 27 січня 1999 року Рада Європи відкрила для підписання «Конвенцію про кримінальну відповідальність за корупцію», в якій указано на неприпустимість посилення на банківську таємницю як на підставу для відмови від співпраці в розслідуванні злочинів [12]. Країни, що ратифікували Конвенцію, серед яких і Україна, добровільно зобов'язувались наділяти правоохоронні органи повноваженнями видавати розпорядження про надання чи арешт банківської, фінансової або комерційної документації для проведення розслідувань.

На сьогодні в Україні затверджено основний національний програмний документ у сфері антикорупції – Державну програму з імплементації Антикорупційної стратегії на 2015-2017 рр., законодавчо утворено дві головні державні інституції в цій сфері: Національне антикорупційне бюро (НАБ) та Національне агентство із запобігання корупції (НАЗК). Нещодавно в межах боротьби з корупцією в Україні було ініційовано створення Міжнародної антикорупційної місії в Україні на постійній основі, а також Державного бюро розслідувань (ДБР) [13].

Слід вказати, що відповідно до Рекомендації 2. 9., прийнятої за підсумками другого раунду оцінювання в рамках Стамбульського плану дій ОЕСР в грудні 2010 р., Україні було рекомендовано: «Забезпечити без подальшого зволікання ефективну антикорупційну спеціалізацію в правоохоронній системі шляхом створення законом автономного спеціалізованого органу з антикорупційних розслідувань, який буде структурно незалежним від існуючих правоохоронних органів та органів безпеки, буде націлений на високопосадову корупцію та забезпечений адекватними гарантіями незалежності, повноваженнями й ресурсами відповідно до міжнародних» [14]. Відповідно до міжнародних правових норм і рекомендацій, в Україні повинно було бути започатковано функціонування спеціалізованого органу у сфері боротьби з корупцією. Таким органом стало Національне антикорупційне бюро України – державний правоохоронний орган, основне завдання якого – попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, вчинених вищими посадовими особами, а також запобігання вчиненню нових. Основними принципами діяльності НАБ повинні бути: 1) автономність; 2) самостійність; 3) незалежність; 4) достатність повноважень і фінансових ресурсів; 5) кваліфікованість персоналу.

Однак, на думку О. М. Юрченко, більшість принципів функціонування НАБ так і не були враховані в чинній редакції Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», а тому навряд чи цей нормативно-правовий акт дозволить підвищити ефективність правозастосовчої діяльності щодо запобігання, виявлення та припинення корупційних правопорушень [15, с. 71]. Крім того, з досить значним запізненням ство-

рено антикорупційну прокуратуру. Закономірно постає питання про ризики щодо розкриття банківської таємниці на вимогу Національного антикорупційного бюро.

На сьогодні інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю за рішенням суду розкривається банком Національному агентству з питань запобігання корупції стосовно наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи, фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».

Можна стверджувати, що в 80-х рр. XX ст. практично в усіх провідних країнах відбувалася активна нормотворча діяльність із закріплення основних засад протидії легалізації незаконних доходів [16]. Уже 1990 року з'явився перший звіт FATF, який містив програму боротьби з відмиванням грошей, відому сьогодні як «Сорок рекомендацій FATF».

У 1999 році була розроблена Глобальна програма у боротьбі з відмиванням грошей, спрямована на координацію діяльності держав-учасниць у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також визначено низку положень, яких повинні дотримуватися всі держави. В межах надання доступу до документів та інформації щодо відмивання грошей окреме місце відводилось питанням, пов'язаним з функціонуванням інституту банківської таємниці.

Становлення в Україні правових механізмів протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, розпочалося в 1988 р. та було пов'язане з ратифікацією Україною низки міжнародних нормативно-правових актів [17, с. 59]. Діюча в Україні система протидії легалізації доходів від злочинної діяльності і фінансування тероризму створювалася з урахуванням вимог Сорока рекомендацій FATF і Восьми спеціальних рекомендацій FATF стосовно фінансування тероризму. Таким чином, в основу даної системи покладено принцип пріоритетного використання банківської структури з метою боротьби з відмиванням злочинних доходів [18, с. 229].

Починаючи із серпня 2010 року фінансовий моніторинг в Україні здійснювався за новими правилами у зв'язку з прийняттям змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» [19]. Згідно з положеннями ст. 6 цього Закону, суб'єкти первинного фінансового моніторингу (у тому числі банки) на вимогу Держфінмоніторингу повинні були надавати додаткову інформацію, яка стосується фінансових операцій, що стали об'єктом фінансового моніторингу, у тому числі ту, яка є банківською чи комерційною таємницею. Стаття 12 Закону передбачала, що надання такої інформації Держфінмоніторингу не є порушенням професійної таємниці, таємниці страхування, банківської чи комерційної таємниці.

14 жовтня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [20], який набрав чинності 6 лютого 2015 року. В новому законі також зазначається, що подання інформації суб'єктом первинного фінансового моніторингу спеціально уповноваженому органу в установленому законодавством порядку не є порушенням порядку розкриття інформації з обмеженим доступом до якої відноситься і банківська таємниця. У відповідності до п. 16 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний забезпечувати безперешкодний доступ відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу, які відповідно до цього Закону виконують функції державного регулювання і нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, та на документальний запит правоохоронних органів до документів або інформації, що міститься в них, у повному обсязі відповідно до вимог Закону. Разом з тим, отримання правоохоронними органами від банків документів

або інформації, що становлять банківську таємницю, здійснюється в порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність». Важливим доповненням стала норма, відповідно до якої суб'єкт первинного фінансового моніторингу, його посадові особи та інші працівники не несуть дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності за подання інформації спеціально уповноваженому органу, якщо вони діяли в межах цього Закону, навіть якщо такими діями заподіяно шкоду юридичним або фізичним особам, та за інші дії, пов'язані з виконанням цього Закону.

Таким чином, на сьогодні у відповідності до п. 5 ч.1 ст. 62 ЗУ «Про банки і банківську діяльність» центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, на його запит щодо фінансових операцій, пов'язаних з фінансовими операціями, що стали об'єктом фінансового моніторингу (аналізу) згідно із законодавством щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також учасників зазначених операцій також розкривається банком інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю.

До кола суб'єктів, яким розкривається банком інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю відносить також:

- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (на його письмову вимогу щодо наявності банківських рахунків);
- органи державної виконавчої служби на їх письмову вимогу з питань виконання рішень судів та рішень, що підлягають примусовому виконанню відповідно до Закону України «Про виконавче провадження», стосовно стану рахунків конкретної юридичної або фізичної особи, фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності;
- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку у випадках самостійного подання банком інформації про банк як емітент та адміністративних даних відповідно до законів про цінні папери та фондовий ринок;
- інші банки у випадках, передбачених Законом України «Про банки та банківську діяльність» та Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Крім того, довідки по рахунках (вкладах) у разі смерті їх власників надаються банком особам, зазначеним власником рахунку (вкладу) в заповідальному розпорядженні банку, державним нотаріальним конторам або приватним нотаріусам, іноземним консульським установам по справах спадщини за рахунками (вкладами) померлих власників рахунків (вкладів). Також банк має право надавати інформацію, що становить банківську таємницю, іншим банкам та Національному банку України в обсягах, необхідних при наданні кредитів, банківських гарантій.

Банк має право розкривати інформацію, що містить банківську таємницю, особі (в тому числі яка уповноважена діяти від імені держави), на користь якої відчужуються активи та зобов'язання банку при виконанні заходів, передбачених програмою фінансового оздоровлення банку, або під час здійснення процедури ліквідації. Національний банк України має право надавати центральному органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної фінансової політики, інформацію, яка містить банківську таємницю щодо банків, участь у капіталізації яких бере держава.

Обмеження стосовно отримання інформації, що містить банківську таємницю, передбачені ст. 62 ЗУ «Про банки і банківську діяльність», не поширюються на службовців Національного банку України або уповноважених ними осіб, які в межах повноважень, наданих Законом України «Про Національний банк України» [21], здійснюють функції банківського нагляду або валютного контролю, а також на працівників Фонду

гарантування вкладів фізичних осіб при здійсненні ними функцій і повноважень, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [22].

Національний банк України має право надавати Фонду гарантування вкладів фізичних осіб інформацію про банки чи клієнтів банків, що збирається під час проведення банківського нагляду і становить банківську таємницю, у випадках, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Крім того, Національний банк України має право розкривати інформацію про банк чи пов'язаних із банком осіб, що збирається під час проведення банківського нагляду і становить банківську таємницю, органам державної влади, уповноваженим здійснювати досудове розслідування, в разі виявлення порушення законодавства, що містить ознаки кримінального правопорушення.

Національний банк України має право надавати органам державної виконавчої служби для примусового виконання свої рішення про застосування до банку, філії іноземного банку заходу впливу у вигляді накладення штрафу, які відповідно до цього Закону є виконавчими документами та містять інформацію, що становить банківську таємницю. У такому разі органи державної виконавчої служби мають право розкривати одержану від Національного банку України інформацію, що містить банківську таємницю, учасникам виконавчого провадження та особам, які залучаються до проведення виконавчих дій.

При здійсненні тимчасової адміністрації або ліквідації неплатоспроможного банку Фонд гарантування вкладів фізичних осіб має право розкривати інформацію, що містить банківську таємницю, приймаючому банку, перехідному банку, інвестору, що придбаває неплатоспроможний або перехідний банк, іншим особам, які задіяні у процесі здійснення тимчасової адміністрації і ліквідації банку. Зазначені особи зобов'язані забезпечити збереження отриманої інформації, що містить банківську таємницю.

Національний банк України відповідно до міжнародного договору України або за принципом взаємності має право надавати інформацію, отриману при здійсненні нагляду за діяльністю банків, органу банківського нагляду іншої держави, а також отримувати від органу банківського нагляду іншої держави таку інформацію. Надана (отримана) інформація може бути використана виключно з метою банківського нагляду або запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансуванню тероризму.

Положення ч. 2 та ч. 4 ст. 62 ЗУ «Про банки і банківську діяльність» не поширюються на випадки подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, інформації у випадках, передбачених законом, та органам доходів і зборів – інформації про відкриття (закриття) рахунків платників податків відповідно до ст. 69 Податкового кодексу України.

Вичерпність переліку суб'єктів, які мають право ознайомитися з певним обсягом інформації щодо юридичних та фізичних осіб, що становить банківську таємницю, свідчить про те, що інші фізичні та юридичні особи, у тому числі й державні органи, мають право отримати відповідну інформацію виключно за рішенням суду, а не безпосередньо в банку.

Кабінет міністрів України влітку 2015 року запропонував дозволити розкриття банківської таємниці Державній фіскальній службі України. Про це йдеться в проекті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України», яким передбачено зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [23]. Досить важко оцінити перспективи ухвалення таких законодавчих змін, але в разі їх прийняття українські фіскальні служби отримають сильні інструменти для своєї роботи. Питання, як завжди, в тому, як вони будуть ними користуватися, а фахівцями вже зараз висловлю-

ється занепокоєння щодо можливих негативних наслідків прийняття законопроекту – продовження відпливу депозитів з банківської системи.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в межах проведення судової реформи відмічається розширення кола осіб, які мають право на отримання від банку інформації, що містить банківську таємницю. Це свідчить про врахування світового досвіду руху до глобальної прозорості в питаннях фінансів, трансформації інституту банківської таємниці. Слід зазначити, що ще під час саміту «Великої Двадцятки» у Страсбурзі 2009 року, після прийняття Організацією економічного співробітництва та розвитку нових «чорних», «білих» та «сірих» списків держав, заснованих на критеріях відповідності прозорості банківських процедур стандартам ОЕСР, після скандалів з ліхтенштейнським банком LGT та швейцарським UBS концепція банківської таємниці піддалася жорсткій критиці і пролунала пропозиція Європарламенту скасувати її до 2014 року [24]. Разом з тим, слід враховувати, що правовідносини, що утворюють інститут банківської таємниці, становлять собою компроміс приватноправових (обумовлених відносинами клієнта й банку з приводу укладання й виконання договору банківського рахунку) та публічно-правових (обумовлених відносинами між банком і органами державної влади, регламентованими нормами чинного законодавства) інтересів, які повинні бути чітко збалансовані.

Список літератури

1. Понад 50 країн світу заради боротьби з офшорами домовилися про скасування банківської таємниці : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance/1002793-ponad-50-krajinsvitu-zaradi-borotbi-z-ofshorami-domovilisya-pro-skasuvannya-bankivskoji-taemniysi.html>
2. Що таке банківська таємниця і коли вона може бути розкрита [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.platinumbank.com.ua/view.navigator/mode.view/id.45>
3. Губін О. Фіскальна дружба: як налагодити обмін податковими даними з рештою світу : [Електронний ресурс] / О. Губін. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1399639-fiskalna-druzha-yak-nalagoditi-obmin-podatkovimi-danimi-z-reshtoyu-svitu>
4. Казаков Ю. Ю. Особливості розгляду судом справ про розкриття банківської таємниці : 12.00.03: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Юрій Юрійович Казаков; Міжнар. гуманітарний ун-т. – Одеса, 2013. – 22 с.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
7. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.
8. Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці [Електронний ресурс] : Постанова Національного банку від 14.07.2006 р. № 267 // Офіц. веб-сайт ВР України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0935-06>
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII // ВВР. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.
10. Побережний В.В. Місце та значення міжнародних антикорупційних договорів у системі запобігання корупції в органах державної влади / В. В. Побережний // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 2. – С. 420-425. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Trpu_2011_2_68.pdf
11. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листоп. 2000 р. / ратиф. Законом України від 4 лют. 2004 р. № 1433 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 14. – Ст. 1056.
12. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1999 № ETS173
13. Прем'єр-міністр зобов'язав підготувати проект угоди про створення наглядової інстанції до кінця тижня. http://dt.ua/UKRAINE/mizhnarodna-antikorupciyna-misiya-v-ukrayini-bude-pracuyuvati-z-fbr-i-nci-yaseniyuk-191462_html
14. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про систему спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=5085&skl=8
15. Юрченко О. М. Національне антикорупційне бюро України: перспективи діяльності / О. М. Юрченко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 2. – С. 69-73. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/boz_2014_2_17.pdf
16. Кривонос Л.В. Нормативно-правове забезпечення державних механізмів детінізації доходів громадян – визначальний фактор стабільної фінансово-економічної системи України / Л. В. Кривонос // Держава та

- регіони. Серія : Державне управління. – 2014. – № 4. – С. 59-67. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drdu_2014_4_13.pdf
17. Конвенція Організації Об'єднаних Націй «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» від 20.12.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.rada.kiev.ua.](http://www.rada.kiev.ua;); Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=178&lang=uk.
 18. Литвин Ю. А. Банки, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу [Текст] / Ю. А. Литвин // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2007. – Вип. 20. – С. 229 – 234. <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/435/3/Lutvyn%20001.pdf>
 19. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Закон України від 28.11.2002 № 249-IV // ВВР. – 2003.
 20. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // ВВР. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057.
 21. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV // ВВР. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
 22. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI // ВВР. – 2012. – № 50. – Ст. 564.
 23. Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо введення обслуговування можливих фізичних осіб)» від 22.06.2015 http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1504.html
 24. Европарламент потребовал отменить тайну банковских вкладов к 2014 году [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.roche-duffay.ru/news/242919798.shtml>.

Стаття надійшла 23.03. 2016 р.

Ю.Ю. Казаков, канд. юрид. наук, доцент
 Национальный университет «Одесская юридическая академия»
 Кафедра гражданского процесса
 ул. Пионерская, 9, Одесса, 65009, Украина

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАСШИРЕНИЯ КРУГА СУБЪЕКТОВ, ИМЕЮЩИХ ПРАВО ТРЕБОВАТЬ РАСКРЫТИЯ ИНФОРМАЦИИ, СОДЕРЖАЩЕЙ БАНКОВСКУЮ ТАЙНУ В УКРАИНСКОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ, КАК ПРИЗНАК ТРАНСФОРМАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ИНСТИТУТА БАНКОВСКОЙ ТАЙНЫ

Резюме

Статья посвящена раскрытию предпосылок расширения круга субъектов, имеющих право требовать раскрытия информации, содержащей банковскую тайну. Проанализированы национальные законодательные нормы, регулирующие доступ к банковской тайне. Исследованы последствия расширения круга субъектов, имеющих право требовать раскрытия информации, содержащей банковскую тайну. Проведенное исследование позволяет утверждать, что в рамках судебной реформы, которая реализуется в Украине, отмечается расширение круга лиц, имеющих право на получение от банка информации, содержащей банковскую тайну. Это свидетельствует об учете мирового опыта движения к глобальной прозрачности в вопросах финансов, трансформации института банковской тайны.

Ключевые слова: раскрытие банковской тайны; круг субъектов, имеющих право требовать раскрытия информации, содержащей банковскую тайну; противодействие коррупции; предотвращение и противодействие легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем; финансовый мониторинг; Государственная фискальная служба.

Yu. Yu. Kazakov, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
National University «Odessa Law Academy»
the Department of Civil Process
Pionerskaya Street, 9, Odessa, 65009, Ukraine

CURRENT TRENDS OF EXPANSION OF SUBJECTS THAT MAY REQUIRE DISCLOSURE OF BANK SECRECY IN UKRAINIAN LEGISLATION AS A SIGN OF TRANSFORMATIONS OF THE INSTITUTE OF BANKING SECRETS

Summary

The article is devoted to disclosure prerequisites expanding range of subjects entitled to require the disclosure of the information containing the bank secrecy. National legislation governing access to banking secrecy is analysed. We investigated the effects of expanding of the circle of subjects entitled to require the disclosure of the information containing the bank secrecy. The study suggests that in the framework of judicial reform, which is being implemented in Ukraine, noted the expansion of the circle of persons entitled to receive from the bank information containing the bank secrecy. This aligns world experience to the global movement of transparency in matters of finance, transformation of the institute of banking secrecy.

Key words: Disclosure of the bank secrecy; the range of subjects entitled to require the disclosure of information containing bank secrecy; anti-corruption; prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime; financial monitoring; State Fiscal Service.